

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Mindeord: Eli Fischer-Jørgensen (1911-2010)

 Af [Hans Basbøll](#) and [Frans Gregersen](#) 3. marts 2010 • I kategorien [person](#) •

Natten mellem den 26. og 27. februar 2010 døde fhv. professor i fonetik ved Københavns Universitet, æresdoktor ved Københavns, Lunds, Aarhus' og Bayreuths universiteter, Eli Fischer-Jørgensen, i sit hjem i Virum – fjorten dage efter at hun var fyldt 99 år. Med Eli Fischer-Jørgensens død er den sidste af de store danske strukturalister fra den første generation ikke mere. Hun var en drivende kraft i [Lingvistikredsen](#)s diskussioner, fra hun i 1933 blev medlem og til hun for ikke længe siden sluttede sin mødekariere. Hun blev i 1966 Danmarks første professor i fonetik og blev to år efter indvalgt i Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab som den første kvinde nogensinde.

Listen over ydre fortjenester er lang, lige så lang som listerne over Eli Fischer-Jørgensens publikationer i de i alt tre festskrifter hun fik, men hverken den ene eller de andre fanger, trods deres imponerende omfang, det menneske, der bar det hele. Eli Fischer-Jørgensen var kompromisløs radikal og rationalist både i sit liv, i sin indsats inden for videnskaben og i sit syn på autoriteter. Det gjorde at hun allerede fra karrierens start var frygtløs deltager i alle diskussioner, uanset hvem det måtte være hun talte med eller imod. Samtidig satte det hende i stand til, som den formidable pædagog hun var, at dele sol og vind så lige, som man er nødt til, når man vil skrive en indføring i samtlige betydningsfulde forskningstraditioner inden for fonologi. Det gjorde hun med den beundrede bog om *Trends in phonological theory* fra 1975 (genudgivet i 1995), en bog der også er baseret på et personligt kendskab til mange af de diskuterende videnskabelige koryfæer. Hendes aktive forskerkarriere, med artikler og bøger, strakte sig over ufattelige hele syv årtier, og så sent som i 2001 udgav hun en stor og stofmættet, helt original bog om [tryk i ældre dansk](#), et arbejde, hun havde lagt grunden til allerede under besættelsen. Det siger mere end mange ord om hendes enorme kraft, ildhu og stædighed. Hun brændte for sagen.

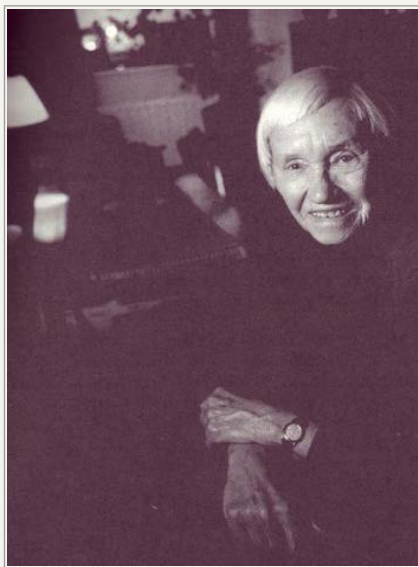
EFJ blev født i Nakskov 12.2. 1911. Da hun var otte år, flyttede familien til Fåborg. Her var for EFJ barndomshjemmet, som hun altid glædede sig til at vende tilbage til. Hun følte en stærk tilknytning til Fyn, dog uden at ville tale den lokale dialekt. Hun satte stor pris på naturen, som vandrer eller kajakroer, og hun var i sit es, når hun samlede venner, kolleger eller studerende omkring sig på nattergaelture ved Furesøen. Hendes natur- og arkitekturglæde er blevet fastholdt i hendes mange stemningsfulde akvareller.

EFJ studerede tysk og fransk ved Københavns Universitet fra 1929 til 1936. De sidste tre år boede hun på det nyoprettede Kvinderegensen, et ophold der førte til livslange venskaber. Hun var senere i mange år medlem af Kvinderegensens eforat, i perioden 1957-74 formand. I slutningen af besættelsen var hun aktiv i modstandsarbejde og et ledende medlem af en gruppe under Frihedsrådet, der skulle udarbejde et [kartotek over danske nazister](#) til brug for retsopgøret. I den senere del af livet engagerede hun sig i flygtningearbejde og udarbejdede bl.a. undervisningsmateriale i dansk sprog.

Efter i 1935 at have modtaget universitetets guldmedalje for en afhandling om sætningsdefinitioner havde EFJ fået en sådan afsmag for abstrakte diskussioner, at hun kastede sig over fonetikken, læren om sproglydene, et emne, der var meget mere konkret. Dette felt opdyrkede hun forskningsmæssigt med en sådan kompetence og international gennemslagskraft, at hun, i et felt med flere stærke kvinder, efterhånden fremstod som fonetikken grand old lady. Sammen med sine medarbejdere og elever fik hun fra 1966 og frem, også i kraft af en række bevillinger udefra, mulighed for at opbygge Institut for Fonetik og give det en stærk placering i det internationale fonetiske forskningsmiljø. Et højdepunkt var den internationale fonetik kongres i 1979 som EFJ var præsident, og i praksis også generalsekretær, for. Det hører til EFJs blivende indsatser at have gjort dansk fonetik kendt og værdsat internationalt. Hendes indsats som en central figur i kredsen af danske strukturalister har også sat sig spor i væsentlige sprogteoretiske artikler, ofte knyttet til en forklaring og kritik af Louis Hjelmslevs teorier, arbejder som stadig genoptrykkes i internationale antologier.

Den kritiske holdning til autoriteter, den fagligt konstruktive måde at gå til sagen uden persons anseelse, som altid var karakteristisk for hende, har præget de utallige studerende og kolleger, hun har været i kontakt med gennem sit lange liv. For hele sin indsats og netop i kraft af den ubrydelige helhed, som liv og værk udgjorde, stod hun som et forbillede for danske sprogforskere og vil blive husket som sådan i mange, mange år.

Hans Basbøll, professor
Institut for Sprog og Kommunikation, Syddansk Universitet

Eli Fischer-Jørgensen som 90-årig (fra Travaux du Cercle Linguistique de Copenhague, Vol.XXXI, 2001)

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsomt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk

22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au
16/3	The origins of Pama-Nyungan, Australia's largest family of Aboriginal languages theconversation.com
13/3	Alaska Native Language Loses Last Fluent Speaker - Indian Country Media Network indiancountrymedianetwork.com
8/3	Native Americans Delight as Veteran Actor Speaks Cherokee at Oscars www.voanews.com

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog-museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'person'

Otto Jespersens sprogteori
Modersmålsprisen

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1
Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
william fich til Jødiske efternavne
Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
Herluf Hansen til Ded borrijnholska måled
Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Artikler om

*Frans Gregersen, professor
Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab, Københavns Universitet*

Læs også:

- 1. [Stavelser. Del 1: Hvad er en stavelse?](#) "Klant ikke Deres Irmapiqe". For en del år siden gjorde Irma et omdiskuteret forsøg på at omgå den akavede bydemåde af ordet "klandre" ved at fjerne en stavelse Når man...
- 2. [Slarvig danska?](#) När skandinaver samtalar kan de använda sitt eget modersmål: Om en svensk ställer en fråga till en dansk på svenska, så kan den i sin tur svara på danska. Det...
- 3. [Meget er stadig maj...](#) Seks moderne danske talesprog, dvs. dialekter, er undersøgt. Fra øst: bornholmsk (Rønne), københavnsk (Østerbro), sydsjællandsk (Næstved), østfynsk (Nyborg), sønderjysk (Sønderborg) og vestjysk (Skjern). Resultaterne vil være overraskende for somme.
- 4. [Stavelser. del 2: Utydelige danske stavelser](#) Sonoritetshierarki for de almindeligste danske sproglyde. I mit tidligere indlæg her på Sprogmuseet fortalte jeg om at stavelser i verdens sprog som regel er opbygget efter sonoritetsprincippet som siger at...

Tagget med: besættelsen, Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, Eli Fischer-Jørgensen, flygtninge, fonetik, fonologi, Frihedsrådet, Institut for Fonetik, Københavns Universitet, lingvistik, Lingvistkredsen, Louis Hjelmslev, lyde, professor, sprogforsker, sproglyde, strukturalisme

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
marts 2018	Ethnologue: Languages of the World
februar 2018	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
januar 2015	LL-Map: Language and Location
december 2014	Minority Rights Group
november 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
maj 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
marts 2014	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
februar 2014	
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	
september 2012	
juli 2012	
juni 2012	
maj 2012	
april 2012	
marts 2012	
februar 2012	
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	
oktober 2009	
september 2009	
august 2009	

Resurser
Bogstavlyd
Dansk sprognævn
Den danske ordbog
Dialekt.dk
dk.kultur.sprog
Korpus.dk
Nye ord i dansk på nettet (NOID)
Ordbog over det danske sprog
Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
Sproget.dk
Svenska Akademien
Ø (Schwa.dk)

juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009